

Nr 419

Av herr Ringaby, om utredning rörande jordförstöring.

(Lika lydande med motion nr 318 i Första kammaren)

Av naturliga skäl har världsförsörjningen länge intresserat mänskligheten. Mer eller mindre sakligt underbyggda propåer har sedan lång tid tillbaka då och då framkastats i det vällovliga syftet att väcka debatt och stämna till eftertanke.

Med våra dagars världsomspännande organisationer på livsmedelsförsörjningens område, tillsammans med ett mera tillförlitligt och omfattande statistiskt material om folkökningen i olika länder, kan naturligtvis betydligt säkrare prognoser nu ställas om framtida möjligheter att klara livsmedelsbehovet än man tidigare kunde ställa.

Vi vet att ca 1 miljard människor på vår jord varje dag kan äta sig mätta bara därför att ca 2 miljarder svälter eller halvsvälter. FAO (Förenade nationernas organ för att bevaka livsmedelsförsörjningen) som intensivt följer utvecklingen på detta område, räknar med att stora arealer av Sydamerikas skogar där marken är mullrik kommer att behöva avverkas och uppodlas inom en ganska snar framtid för att klara livsmedelsförsörjningen. Vid ett stort symposium hösten 1963 i Amsterdam, som anordnats av amerikanska jordbruksdepartementet, lämnade den svenska delegaten agr. lic. Sven Holmström en intressant redogörelse för Europas livsmedelsbehov i framtiden som Jordbrukets utredningsinstitut sammanställt. Av denna framgår att livsmedelsbehovet i Europa redan 1970, på grund av stigande standard och folkmängd, kommer att öka med en volym som motsvarar medelavkastningen på inte mindre än 16 miljoner ha.

Vi vet att även vårt land sedan länge inte är självförsörjande på livsmedel. Utan en ganska stor import skulle behovet inte nöjaktigt klaras. Med dessa fakta för ögonen måste utvecklingen inom vårt egen land följas med stor uppmärksamhet.

Sedan 1920 då Sveriges odlade areal nådde sin kulmen har en omfattande jordförstöring oavbrutet pågått med ett snabbt accelererande tempo de senaste åren. Denna jordförstöring kommer att bli ett allvarligt problem. Det är inte bara så att 112 000 ha jord för närvarande ligger för fädot, utan mycket stora arealer förstklassig jord har för all framtid gått förlorade ur försörjningssynpunkt genom bostadsbebyggelse, vägar och flygfält m. m. Att dåligt arronderade och svaga jordar överges är helt naturligt, men

här åsyftas i första hand bebyggelse på magnifika fält med avkastning på mycket hög nivå. Vårt ansvar inte bara gentemot vårt eget folks framtida försörjningsmöjligheter utan även gentemot omvärlden kräver åtgärder mot denna utveckling. Under rubriken »Låt alla få mat» skriver tidningen »Arbetet» med anledning av ett föredrag som professor Gunnar Myrdal hållit inför »the World Food Congress» bl. a. följande: »Så länge det finns hungerande magar att mätta — det spelar ingen roll var i världen de finns — är det galet att lägga ner en gång uppodlade jordbruksområden eller att t. o. m. förstöra livsmedel.» Många inser räckvidden av dessa problem men hesiterar inför svårigheterna att lösa dem. Har vi rätt gentemot efterkommande att bara låta det gå?

Vi vet även att runt om i världen pågår jättelika ansträngningar att påskynda industrialiseringen och höja levnadsstandarden i olika länder. Vi vet inte hur fort denna process kommer att gå, men vi vet att den måste genomföras och att den kommer att skapa oerhörda livsmedelsbehov. De gamla kulturländer, som på grund av en planlös jordförstöring då kommer att vara beroende av en omfattande livsmedelsimport, blir sannerligen inte avundsvärda. En produktion för det egna behovet måste vara minimikravet. Vad som framför allt oroar i dagens läge är den för all framtid totala jordförstöringen som sker vid olika slag av byggnation på högvärdig åkerjord. Emigrationen i vårt land innebär att folk överger åkerjorden i skogsbygderna och flyttar till städer och tätorter där man av bekvämlighets- och för stunden ekonomiska skäl bygger nya bostäder på många gånger yppig åkerjord. Jordförstöringen får därigenom dubbel effekt. Vad generationer skapat av livsnödvändig mylla föröds på ett ögonblick för all framtid av moderna schaktmaskiner i kortsiktiga samhällsplanerares tjänst.

Det är av den allra största betydelse att utvecklingen på detta område noga studeras och utredes i syfte att mildra skadeverkningarna. Det vore av utomordentligt stort intresse att få veta hur folkmängden stod i relation till antalet ha odlingsbar jord 1920 och hur förhållandet ser ut om t. ex. 10 år. Dessa relationer kan dock inte snedvridas hur mycket som helst utan allvarliga konsekvenser. Vi har ett ansvar och en skyldighet gentemot efterkommande att ta ställning till dessa problem. Vårt folks livsmedelsförsörjning klarades bl. a. sista kriget på grund av gångna generationers odlargärning. Vi får inte ställa våra efterkommande i en sämre situation om de skulle tvingas lita till självförsörjningen.

Har vi någon möjlighet att minska byggnationen på fin åkerjord och öka den på dålig? Har vi någon möjlighet att rädda överbliven jord till framtida behov i form av t. ex. en »jordbank» i kombination med fritidsområden eller liknande?

Vi har naturligtvis i första hand att se om vårt eget hus, men frågorna kan med fördel även aktualiseras av oss på det internationella planet.

Slutligen vill jag bara framhålla att utvecklingen ute i Europa torde vara

ensartad med den hos oss, och våra efterkommande får därför inte vara beroende av en osäker import bara därför att vi handlat obetänksamt.

Mycket kan vi göra på artificiell väg, men än så länge kan bara de gröna växterna med hjälp av solljuset framställa livets råmaterial av oorganisk materia. Åkerjorden behövs för denna process, och vi är alla beroende av den.

Med stöd av det anförda hemställer jag,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär en förut-sättningslös utredning om jordförstörelsens omfattning hit-intills och vad som kan överblickas i framtiden,

att åtgärder i anledning av utredningens resultat föreslås i jordbevarande syfte, och

att i övrigt beaktas vad som i motionen anförts.

Stockholm den 23 januari 1964

Per-Eric Ringaby

Nr 420

Av herr Ringaby, om forskning och försök rörande kemiska växtskyddsmedel.

(Lika lydande med motion nr 319 i Första kammaren)

Stockholm den 24 januari 1964

Per-Eric Ringaby